

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
правового регулювання економіки
Протокол № 1 від 02.09.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **08 «Право»**

Спеціальність **081 «Право»**

Освітній рівень **перший (бакалаврський)**

Освітня програма **«Правове регулювання економіки»**

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробник:

к.ю.н., доцент

Підписано КЕП

Олена ОСТАПЕНКО

Завідувач кафедри

правового регулювання економіки

Юрій ШИНКАРЬОВ

Гарант програми

Лариса ЄРОФЄЄНКО

Харків

2024

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Міжнародне публічне право» надає можливість поглиблено оволодіти знаннями щодо особливостей правового регулювання міжнародних відносин. Вивчення дисципліни «Міжнародне публічне право» спрямовано на формування у здобувачів знань про теоретико-правові підходи до понять «міжнародне публічне право» і «міжнародне приватне право»; практичних умінь та навичок роботи з міжнародними договорами, іншими міжнародними актами, рішеннями Міжнародного Суду ООН, а також положеннями чинного законодавства України, що регулюють публічно-правові відносини тощо; формування у здобувачів умінь та навичок вирішення аналітичних завдань та практичних казусів відповідно до програми курсу на підставі аналізу джерел міжнародного публічного права; розвиток у здобувачів навичок аналітичного мислення, вміння логічно та професійно давати оцінку сучасним міждержавним відносинам у світлі міжнародного публічного права, обґрунтовувати та висловлювати свою точку зору з проблем, пов'язаних із застосуванням норм, спрямованих на регулювання міжнародних публічно-правових правовідносин; розвиток правової свідомості та формування правової культури здобувачів.

Дисципліна «Міжнародне публічне право» належить до переліку обов'язкових освітніх компонентів циклу професійної підготовки. Вона забезпечує особистий і професійний розвиток здобувача і спрямована на формування комплексу знань, що є необхідною складовою прийняття правильних управлінських рішень та захисту прав людини і громадянина, в тому числі у міжнародній сфері.

Метою навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» є підготовка майбутніх фахівців у галузі міжнародного публічного права, опанування здобувачами теоретичних знань в галузі міжнародного публічного права, формування навичок використання чинних міжнародно-правових норм, принципів та звичаїв; підвищення правової культури і правосвідомості, а також виховання у здобувачів правового мислення, подальше розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Завданнями навчальної дисципліни є формування у здобувачів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення професійної діяльності, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, вміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів здобувачів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з порядком захисту конституційних прав, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами у міжнародній сфері.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні, нормативні та практичні положення щодо правового регулювання міжнародних публічних відносин.

Об'єктом навчальної дисципліни є система міжнародних правовідносин, зміст доктрини, основних теорій і концепцій міжнародного права, міжнародно-правові поняття та визначення, принципи та норми міжнародного права, теоретичні основи правотворчої і правозастосовчої діяльності суб'єктів міжнародного права.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 1.	ЗК1, ЗК2, ЗК10, ЗК11, ЗК12, СК16.
РН 2.	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13.
РН 3.	ЗК1, ЗК3, ЗК6, ЗК7, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13.
РН 4.	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК14.
РН 5.	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, ЗК15, СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК12, СК13.
РН 6.	ЗК1, ЗК2, ЗК4, ЗК5, ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК13, ЗК14, СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК13, СК14.
РН 8.	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13, СК14.
РН 9.	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК8, ЗК10, ЗК13, ЗК14, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13.
РН 12.	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК8, ЗК13, СК4, СК5, СК7, СК8, СК9, СК10, СК12, СК14.
РН 18.	ЗК2, ЗК3, ЗК5, ЗК10, ЗК11, ЗК13, ЗК14, ЗК15, СК1, СК2, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК12, СК13, СК16.
РН 19.	ЗК2, ЗК3, ЗК5, ЗК7, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК10, СК13, СК16.

РН 20.	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК7, ЗК10, ЗК11, ЗК13, ЗК14, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13, СК16.
РН 22.	ЗК2, ЗК3, ЗК5, ЗК7, ЗК8, ЗК9, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК14, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК14, СК16.

де, РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна частина.

Тема 1. Міжнародне публічне право як галузь права. Основні принципи міжнародного права

Поняття, ознаки та функції міжнародного права. Предмет міжнародного права. Міжнародне публічне право як особлива система права. Походження та розвиток міжнародного права. Співвідношення міжнародного та національного права. Державні інтереси, політика і міжнародне право.

Поняття та особливості основних принципів міжнародного права. Характеристика принципів міжнародного права: принцип утримання від загрози силою або її застосування в міжнародних відносинах; принцип суверенної рівності держав; принцип вирішення міжнародних спорів мирними засобами; принцип невторчання в справи, що входять у внутрішню компетенцію держав; принцип міжнародного співробітництва; принцип рівноправності і самовизначення народів. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип поваги прав людини і основних свобод. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів.

Тема 2. Джерела міжнародного права.

Поняття, особливості та класифікація міжнародно-правових норм. Поняття та види джерел міжнародного права. Міжнародний договір як основне джерело міжнародного права. Міжнародний звичай. Загальні принципи права. Допоміжні джерела міжнародного права, у тому числі джерела права ЄС.

Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 2014 р.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного права.

Міжнародно-правове визнання і правонаступництво. Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Держава як основний суб'єкт міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність народів і націй, що борються за незалежність. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень. Проблеми визнання міжнародної правосуб'єктності за фізичними та юридичними особами. Поняття, форми та види визнання у міжнародному праві. Поняття правонаступництва у міжнародному праві.

Специфіка правового статусу ЄС.

Тема 4. Відповідальність у міжнародному праві.

Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності. Міжнародне протиправне діяння як фактична підстава міжнародно-правової відповідальності. Класифікація міжнародних правопорушень. Одноактні та триваючі міжнародно-протиправні діяння. Складні правопорушення. Серйозні порушення міжнародно-правових зобов'язань, що впливають з імперативних норм загального права. Відмежування міжнародних правопорушень від схожих (суміжних) діянь. Обставини, що виключають міжнародну протиправність.

Види і форми міжнародної відповідальності. Політична та матеріальна міжнародно-правова відповідальність. Особливості відповідальності міжнародних організацій. Відповідальність суб'єктів міжнародного права за шкідливі наслідки дій, не заборонених міжнародним правом. Санкції та контрзаходи.

Тема 5. Територія в міжнародному праві.

Поняття та види територій в міжнародному праві. Державна територія та її складові частини. Способи зміни та оренда державної території. Поняття державних кордонів, їх види та способи встановлення. Міжнародна територія. Територія зі змішаним режимом. Територія з особливим режимом.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 6. Право міжнародних договорів.

Поняття та джерела права міжнародних договорів. Поняття, форма, найменування та структура міжнародних договорів. Класифікація міжнародних договорів. Сторони в міжнародних договорах. Порядок і стадії укладення міжнародних договорів. Реєстрація та опублікування договорів. Тлумачення міжнародних договорів. Набуття чинності та дія міжнародного договору. Умови дійсності та недійсності міжнародного договору. Внесення змін до міжнародних договорів. Припинення міжнародних договорів та призупинення їх дії.

Тема 7. Право зовнішніх зносин.

Поняття та джерела права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин. Загальні положення дипломатичного права. Загальні положення консульського права. Право спеціальних місій. Загальні положення дипломатичного права міжнародних організацій.

Тема 8. Міжнародне право прав людини. Міжнародне гуманітарне право.

Становлення та розвиток міжнародного права прав людини. Поняття міжнародного права прав людини. Джерела міжнародного права прав людини. Основні універсальні міжнародно-правові акти у галузі захисту прав і свобод людини та діяльність органів, які здійснюють контроль за їх дотриманням. Основні регіональні міжнародно-правові акти у галузі захисту прав і свобод людини та діяльність органів, які здійснюють контроль за їх дотриманням. Виконання Україною міжнародних зобов'язань у галузі захисту прав людини.

Європейська конвенція з прав людини.

Міжнародно-правові питання громадянства. Правовий статус іноземців. Правовий статус осіб без громадянства. Особливості правового статусу осіб, що володіють множинним громадянством. Міжнародно-правовий статус біженців і внутрішніх переселенців. Право притулку.

Поняття міжнародного гуманітарного права (МГП). Характерна особливість МГП. Основна відмінність МГП від права війни. Основний принцип «права Гааги». Основний принцип «права Женев» та його складові. Джерела міжнародного гуманітарного права. Поняття збройного конфлікту міжнародного характеру. Дії, які вважаються збройним конфліктом міжнародного характеру. Поняття збройного конфлікту неміжнародного характеру. Правовий статус учасників збройних конфліктів.

Тема 9. Право міжнародних організацій.

Поняття права міжнародних організацій, його джерела. Поняття, ознаки та класифікація міжнародних міждержавних організацій. Міжнародна правосуб'єктність і структура міжнародних міждержавних організацій. Організація Об'єднаних Націй: цілі, система органів, повноваження. Регіональні міжнародні міждержавні організації. Міжнародні конференції.

Правова природа ЄС та його правової системи. Структура та компетенція ЄС.

Тема 10. Міжнародне кримінальне право. Право міжнародної безпеки.

Поняття, принципи та джерела міжнародного кримінального права. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю. Поняття та види міжнародних правопорушень. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду та міжнародних трибуналів. Надання правової допомоги у кримінальних справах. Екстрадиція у міжнародному кримінальному праві. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Міжнародне співробітництво у протидії злочинності.

Поняття, предмет та джерела права міжнародної безпеки. Міжнародно-правові засади універсальної (загальної) та регіональних систем колективної безпеки. Міжнародно-правове регулювання роззброєння та скорочення озброєнь. Види законного застосування сили в сучасному міжнародному праві. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Поняття міжнародного публічного права. Співвідношення внутрішньодержавного (національного) та міжнародного права. Тенденції розвитку міжнародного публічного права. Історичний розвиток міжнародного

	права. Принцип невтручання у внутрішні справи. Принцип незастосування сили або загрози силою. Расова дискримінація.
Тема 2. Завдання 2.	Джерела міжнародного публічного права, їх особливості. Звичай, його особливості. «М'яке право».
Тема 3. Завдання 3.	Статус ЄС, його особливості як суб'єкта. Види суб'єктів міжнародного права. статус народів і націй, які борються за незалежність та право на самовизначення.
Тема 4. Завдання 4.	Міжнародний Суд ООН. Використання ad hoc. Участь сторін у судовому розгляді МС ООН. Юрисдикція МС ООН. Недружні дії. Способи вирішення спорів.
Тема 5. Завдання 5.	Територія й державні кордони. Передача територіального моря. Анклави. Нічийний острів. Спир про протоку.
Тема 6. Завдання 6.	Сутність міжнародного договору. Механізм укладання договору. Виконання міжнародного договору. Набрання сили міжнародним договором. Припинення міжнародного договору. Визнання міжнародного договору недійсним.
Тема 7. Завдання 7.	Дипломатичні імунітети. Порядок звернення у посольство та консульство. Надання притулку. Консульські зносини.
Тема 8. Завдання 8.	Права людини. Класифікація прав і свобод людини. Права людини в Конституції України. Міжнародні акти у сфері захисту прав людини. Міжнародні органи та установи у галузі прав людини. Громадянство. Європейська конвенція про громадянство. Екстрадиція. Режими.
Тема 9. Завдання 9.	Міжнародні організації: поняття, види. Генеральна Асамблея ООН. Рішення міжнародних організацій.
Тема 10. Завдання 10.	Екстрадиція. Правовий статус Європолу.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
------------	-------

Тема 1.	Вивчення лекційного матеріалу. Аналіз додаткової літератури з питань історичного розвитку міжнародного права. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 2.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 3.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 4.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 5.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій. Підготовка до контрольної роботи.
Тема 6.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 7.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 8.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 9.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій.
Тема 10.	Аналіз нормативно-правових актів. Вирішення завдань – модельних ситуацій. Виконання індивідуального (творчого) завдання. Підготовка до контрольної роботи.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Теми 1-10), проблемна лекція (Тема 1-10), розповідь (Тема 1-10), пояснення (Тема 1-10), дискусія (Тема 1-10).

Наочні: демонстрація (Тема 1-10), презентація (Тема 1-10).

Практичні: вирішення модельних ситуацій (Тема 1-10), творчі завдання (Тема 9), кейси (Теми 4, 5).

Контрольні: експрес-опитування (Тема 1-10), письмові контрольні роботи (Теми 5, 10), підсумковий контроль (іспит).

Самостійна робота – аналіз нормативно-правових актів (Тема 1-10).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз

конкретної ситуації (Теми 1-10), навчально-тематична дискусія (Теми 1-10), професійна консультація (Теми 1-10).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі іспиту.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: вирішення завдань – модельних ситуацій (по 5 балів), індивідуальні навчально-дослідні завдання (10 балів) або два творчі завдання як презентація чи кросворд тощо (по 5 балів), письмова контрольна робота по (5 балів), есе (5 балів). Таким чином, сумарна кількість балів складатиме за вирішення завдань – модельних ситуацій усього 40 балів, індивідуальне навчально-дослідне або 2 творчі завдання – усього 10 балів та 2 контрольні роботи усього 10 балів, тобто 60 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Семестровий контроль: Іспит (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Спеціальність 081 «Право»

Освітня програма «Правове регулювання економіки»

Навчальна дисципліна “Міжнародне публічне право”

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1.

1. Предмет та методи міжнародного публічного права (стереотипний рівень) (кількість балів за виконання цього завдання - 10 балів).

2. Тестовий блок (діагностичний рівень)(кількість балів за виконання цього завдання - 10 балів):

1) Вкажіть, який нормативний акт містить норму про пріоритет загальновизнаних норм міжнародного права щодо норм національного права України:

- a. Конституція України 1996 р.
- b. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р.
- c. Закон України “Про міжнародні договори України” 2004 р.
- d. Декларація про державний суверенітет України 1990 р.

2) Підписання тексту міжнародного договору *ad referendum* означає, що:

- a. цей договір потребує подальшого затвердження компетентним органом відповідної держави або міжнародної організації
- b. договір набув чинності відразу після підписання
- c. договір набув чинності після ратифікації
- d. цей договір в подальшому повинен бути прийнятий на референдумі відповідної держави

3) Наведіть визначення виду санкцій, що застосовуються у відповідь на недружній акт, несправедливу, упереджену політику іншого суб'єкта, але в межах допустимих міжнародним правом:

- a. Реторсія
- b. Реституція
- c. Сатисфакція
- d. Репресалія.

4) До першого покоління прав людини відносять такі права:

- a. громадянські
- b. екологічні
- c. культурні
- d. соціальні
- e. економічні
- f. політичні

5) Правонаступництво у міжнародному праві не розповсюджується на:

- a. державний бюджет
- b. державні архіви
- c. державні борги
- d. державну власність

6) Основні принципи міжнародного права:

- a. у ст. 53 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.

б. у Статуті ООН 1945 р.

с. у Декларації про принципи МП, що стосуються дружніх відносин і співробітництва відповідно до Статуту ООН, прийнятої ГА ООН в 1970 р.

д. у Пакті Про політичні та економічні права 1966 р. (ст. 15-1)

е. у Декларації ООН про неприпустимість інтервенції і втручання у внутрішні справи держав 1981 р. розд. II

7) Звернення до міжнародного арбітражу як засобу вирішення міжнародного спору в сучасному міжнародному праві є:

а. обов'язковим для вирішення територіальних спорів

б. виключно добровільним (за взаємною згодою сторін)

с. обов'язковим для вирішення спорів щодо громадян сторін

д. обов'язковим

8) Консульська екзекватура – це (Виберіть одну відповідь):

а. дозвіл держави перебування на допуск глави консульської установи до виконання своїх функцій у межах консульського округу

б. дозвіл держави на поїздку консула в сусідній консульський округ

с. дозвіл держави на створення консульського округу

д. дозвіл стосовно надання консульством оплатних послуг у валюті держави перебування

е. дозвіл держави на створення консульського відділу при дипломатичному представництві

9) Загальні принципи права відповідно до п. 1 ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН є:

а. Нормами м'якого міжнародного права

б. Доктриною міжнародного права

с. Допоміжним засобом для визначення правових норм

д. Основним джерелом міжнародного права

10) Природні простори земної кулі з її сухопутною й водною поверхнею, надрами і повітряним простором, космічний простір і небесні тіла, що знаходяться в ньому, а також штучні об'єкти та споруди (космічні об'єкти, стаціонарні морські платформи), – це:

а. поняття території в міжнародному праві

б. поняття державної території

с. поняття території зі змішаним правовим режимом

д. поняття міжнародної території

е. поняття території міжнародної організації.

3. Евристичний рівень (кількість балів за виконання цього завдання - 20 балів):

Завдання 1. У державі А. відбуваються збройні зіткнення між сепаратистами й урядовими збройними силами. Сепаратисти контролюють північну територію держави і вимагають відокремлення для створення незалежної держави. Вони звернулися до міжнародного співтовариства з проханням надати допомогу в їх боротьбі і заявили про свою готовність

об'єднатися в союз з будь-якою державою для протистояння збройним силам держави А.

У відповідь на заяву відгукнулася сусідня держава В., надала сепаратистам зброю і пообіцяла фінансування збройної боротьби сепаратистів з урядовими силами.

Оцініть дії держави В. стосовно їх відповідності міжнародному праву.

Завдання 2. Однією з прогресивних, такою, що найбільше розвивається, формою міжнародного співробітництва є спільна діяльність держав у рамках створених ними, починаючи із середини XIX ст., особливих інституцій, які отримали назву міжурядових організацій. Маючи певні повноваження у сфері регулювання тої чи іншої категорії міжнародних відносин, такі структури є суб'єктами міжнародного права, компетенція яких і обсяг міжнародної правосуб'єктності обмежені, а їх юридичний статус характеризується рядом особливостей.

Яка структура міжнародних організацій?

Виділіть інші напрями співробітництва України з міжнародними організаціями.

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт з навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право».

Відповідно до компетентнісного підходу екзаменаційні білети мають три рівні:

- 1) стереотипний (складається з одного теоретичного питання);
- 2) діагностичний (завдання, складається з десяти тестів);
- 3) евристичний (складається з двох завдань – модельних ситуацій).

Відповіді на перше завдання стереотипного рівня дають можливість виявити, як здобувач володіє системними знаннями навчального матеріалу, а саме: як були засвоєні характеристика та зміст міжнародного публічного права, співвідношення міжнародного публічного та міжнародного приватного права; об'єкти, предмет та суб'єкти міжнародних правовідносин; джерела міжнародного публічного права, співвідношення та взаємозв'язок внутрішньодержавного (національного) і міжнародного права; спеціальна термінологія, тощо.

Відповіді на питання ситуативного рівня демонструють вміння розрізняти міжнародне публічне і міжнародне приватне право, суб'єктів міжнародного права, правильність застосування внутрішньодержавного й міжнародного права тощо, і як наслідок, правильно обирати відповіді на всі питання в тестах.

Відповідь на питання евристичного рівня має виявити вміння творчо та ефективно опрацьовувати основні знання навчального матеріалу, правильно застосовувати законодавство, давати абсолютно правильну аргументовану відповідь.

Кожний рівень питань оцінюється окремо, а загальна оцінка підраховується як зважена сума оцінок за кожне питання. Кількісний показник

(бал) встановлюється залежно від ступеня виконання завдання. Максимальний бал за іспит – 40.

Завдання стереотипного рівня подано у вигляді одного теоретичного питання, яке треба розкрити (надати характеристику змісту). Оцінюється правильна відповідь на питання – **10 балів**, з них:

10 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу.

9 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабе знання додаткової літератури.

8 балів передбачає достатній рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, не використовується додаткова література.

7-6 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

4-5 балів передбачає неповні знання здобувача основної літератури; здобувач лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недоситатньо правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

2-3 бали передбачає не достатні знання здобувача основної літератури; здобувач лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь містить суперечності й невідповідності чинному законодавству; недоситтньо правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, не наводяться приклади.

1 бал ставиться, коли здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на зазначене питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли здобувач не розкрив поставлене питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

Завдання діагностичного рівня подано у вигляді різноманітних тестів, кожна правильна відповідь – 1 бал.

Максимальна кількість балів за перші два завдання – 20.

Евристичний рівень (20 балів): оцінюється за кожне правильне та обґрунтоване вирішення ситуаційного завдання – **10 балів**, з них:

10 – здобувач повністю володіє системними знаннями навчального матеріалу, дає абсолютно правильну аргументовану відповідь з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний

акт/акти. Відповідь повна, логічна, містить аналіз і систематизацію. В кінці дає проаналізований та обґрунтований висновок ситуаційного завдання.

9 – здобувач повністю володіє системними знаннями навчального матеріалу, дає абсолютно правильну аргументовану відповідь з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. При вирішенні ситуаційного завдання припускається окремих незначних нечіткостей.

8 – здобувач вирішує ситуацію повністю, з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. Його відповіді в цілому правильні, логічні і достатньо обґрунтовані з незначними помилками.

7 – здобувач вирішує ситуацію неповно, з суттєвими помилками. Посилання на відповідні статті законодавства та/або вказівки на правильний нормативний акт/акти не застосовує. Висловлює у висновках лише свою думку чи своє бачення вирішення ситуаційного завдання, припускається значної кількості помилок.

6 – здобувач ситуацію розкриває неповно або зовсім не розкриває. Посилання на відповідні статті законодавства та/або вказівки на правильний нормативний акт/акти відсутні. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, без відтворювання окремих норм, припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні різних явищ та процесів, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

5 – здобувач вирішує ситуацію з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. Але висновок суперечить зазначеним нормативним актам.

4 – здобувач ситуацію розкриває неповно або зовсім не розкриває. Посилання на відповідні статті законодавства та/або вказівки на правильний нормативний акт/акти зазначає, але висновок робить зовсім інший, що суперечить зазначеному законодавству.

3 – здобувач правильно вирішити ситуацію не може. Володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворювання окремих фактів, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні різних явищ та процесів.

2 – здобувач зазначає лише статті законодавства та/або вказівки на нормативний акт/акти, обґрунтування та визначення відповіді відсутні.

1 – здобувач не володіє навчальним матеріалом, виконати завдання не може. Висловлює свою думку без посилань на законодавство.

0 – здобувач не володіє навчальним матеріалом, виконати завдання не може.

Загалом за правильне вирішення третього завдання – 20 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Мельченко Р. Г. Міжнародне право [Текст]: навч. посіб. / Р. Г. Мельченко. – Харків: Право, 2020. – 107 с. <https://ush.kiev.ua:8443/khkhneu/DocumentDescription?docid=KhKNEU.BibRecord.208409>
2. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України [Електронний ресурс]: навчально-практичний посібник / С. В. Бестужева. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 194 с. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20575>

Нормативно-правові акти:

3. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Віденська Конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів. Прийнята 8 квітня 1978 р. // Комп'ютерна БД “Право”.
5. Віденська Конвенція про правонаступництво держав щодо договорів. Прийнята 23 серпня 1978 р. // Комп'ютерна БД “Право”.
6. Європейська Конвенція про громадянство. Прийнята 7 листопада 1997 р. // Комп'ютерна БД “Право”.
7. Загальна декларація прав людини. Прийнята 10 грудня 1948 р. / М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. К.: “АртЕк”, 1997. – 624 с.
8. Про дію міжнародних договорів на території України. Закон України від 10 грудня 1991 р. // ВВР України. – 1992. – № 10. – Ст. 137.
9. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
10. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 30. – Ст. 1195.
11. Віденська конвенція про дипломатичні зносини: Міжнародний документ від 18.04.1961 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_048
12. Віденська конвенція про консульські зносини: Міжнародний документ від 24.04.1963 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_047
13. Віденська конвенція про право міжнародних договорів: Міжнародний документ від 23.05.1969 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118
14. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй: Міжнародний документ від 24.10.1970 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569
15. Заключний акт Наради з Безпеки і Співробітництва в Європі: Міжнародний документ від 01.08 1975 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055

16. Статут Організації Об'єднаних Націй та Статут Міжнародного Суду: Міжнародний документ від 26.06.1945 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_01).

17. Європейська конвенція з прав людини від 4.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Додаткова

18. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін. ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 2019. 416 с.

19. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.

20. Основи права Європейського Союзу : підручник / [Л.І. Адашис, Т.М. Анакіна, С.М. Вихрист та ін.] ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 590 с.

21. Остапенко О. Г. Біпатризм: український та зарубіжний досвід // Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12. – С. 76-79. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-12/15>
http://www.lsej.org.ua/12_2021/16.pdf

22. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.

23. Міжнародне приватне право: підручник / [Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюк. Харків: Право, 2021. 408 с.

24. Остапенко Ю. І. Право СОТ. Курс лекцій. Харків : Право. 2021. 192 с.

Інформаційні ресурси

25. <http://zakon4.rada.gov.ua/> Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство)

26. <https://mfa.gov.ua/> Міністерство закордонних справ. Офіційний сайт

27. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8996> сайт ПНС ХНЕУ ім. Семена Кузнеця